

ธรรมนูญสุขภาพ

เขตยานนาวา

กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2567

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ຮຽນບູລິສຸກກາ

ເປຕຍານນາວາ

ພ.ຖ. 2567

ธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา พ.ศ. 2567

- บรรณาธิการอำนวยการ : กรุงเทพมหานคร
สำนักงานเขตยานนาวา
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
- กองบรรณาธิการ : ศูนย์วิชาการสุขภาวะเขตเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
ศูนย์ขับเคลื่อนสุขภาวะเขตเมือง (ศสม.สช.)
ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตยานนาวา
ศูนย์บริการสาธารณสุข 7 บุญมี ปุรุราชรังสรรค์
ศูนย์บริการสาธารณสุข 55 เตชะสัมพันธ์
- เขียน/เรียบเรียง : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา เกตุแก้ว
ธวัชพล คงน้อย
ภูธร กอดแก้ว
สุระพงษ์ สีมอก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัยธร วิชัยดิษฐ์
สมชาย ศรีรักษ์
วิศรา ไชยสุวรรณ
- จัดทำโดย : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
- สนับสนุนการจัดพิมพ์ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- พิมพ์ครั้งที่ 1 : พฤษภาคม 2567 จำนวน 500 เล่ม
- พิมพ์ที่ : บริษัท ปียอนด์ พับลิชชิง จำกัด

ธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา

คำประกาศธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 หมวด 5 กำหนดให้มี “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ” เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ โดยระบุให้ภาคีในระดับพื้นที่สามารถจัดทำ “ธรรมนูญสุขภาพพื้นที่” เพื่อเป็นเครื่องมือและกลไกกำกับดูแลสุขภาพของประชาชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ/วิชาชีพ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ภายใต้ศักยภาพและบริบท ของพื้นที่บนหลักการ การมีส่วนร่วมและการพึ่งตนเอง ประกอบกับการประกาศใช้ “ธรรมนูญสุขภาพกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2563” ภายใต้แนวคิดสำคัญ คือ การส่งเสริม กระบวนการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจความเป็นธรรมในระบบสุขภาพ การลดความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีโดยมุ่งหวังให้เกิดสุขภาพในทุกมิติ ทั้งกาย จิต ปัญญา และสังคม แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานครทุกกลุ่มวัย

ธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2567 จัดทำขึ้นภายใต้ความร่วมมือของ กรุงเทพมหานคร ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ 5 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

“ธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา” จึงเป็นเจตจำนง ข้อตกลง และพันธะร่วมกันของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในเขตยานนาวา ทั้งชุมชน ประชาสังคม ภาคเอกชน และหน่วยราชการต่าง ๆ ที่มุ่งหวังให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่สุขภาพที่ดีของชุมชนที่สอดคล้องกับ

“Good health and Well-being” ถูกกำหนดให้เป็น 1 ใน 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่สหประชาชาติร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นวาระการพัฒนาในระดับโลกที่ต้องบรรลุให้ได้ภายในปี 2030 ซึ่งประเด็นนี้จัดอยู่ในเป้าหมายที่ 3 ซึ่งมีการแปลเป็นภาษาไทยโดยสถาบันต่าง ๆ แตกต่างกันไป เช่น “ชีวิตที่มีสุขภาพดีและสุขภาวะของทุกคนในทุกช่วงวัย” หรือ “สร้างหลักประกันการมีสุขภาพดีและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกวัย”

- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ที่มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้มั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน

- ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2565 ที่มุ่งสู่ระบบสุขภาพที่เป็นธรรม ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และช่วยพลิกฟื้นประเทศไทย

- วิสัยทัศน์กรุงเทพมหานคร ที่มุ่งสู่การเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” ในปี พ.ศ. 2575 ทั้ง 7 ด้าน คือ มหานครปลอดภัย มหานครสีเขียวสะดวกสบาย มหานครสำหรับทุกคน มหานครกระชับ มหานครประชาธิปไตย มหานครแห่งเศรษฐกิจและการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเมืองมหานคร

- วิสัยทัศน์เขตยานนาวา “แหล่งเศรษฐกิจใหม่ ประชากรร่วมใจ เป็นเมืองน่าอยู่”

ธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา ได้รับความเห็นชอบโดยฉันทมติในการประชุมสมัชชาสุขภาพเขตยานนาวา เมื่อวันที่ 8 เดือน มีนาคม พ.ศ.2567 แล้ว จึงขอประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวาตามท้ายประกาศนี้

เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ 8 มีนาคม 2567

ผู้อำนวยการเขตยานนาวา

ສາຣັງ

	หน้า
คำประกาศ	ก
สารบัญ	ค
ส่วนที่ 1 วิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาของเขตยานนาวา	1
ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเขตยานนาวา	3
ส่วนที่ 3 สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะของประชาชน ในเขตยานนาวา	9
ส่วนที่ 4 ธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา	11
1. หลักการและที่มาของธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา	11
2. นิยามศัพท์	12
3. สาระสำคัญของธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา	14
หมวดที่ 1 ภาพพึงประสงค์ และเป้าหมายของชุมชน เขตยานนาวา	14
หมวดที่ 2 สิ่งแวดล้อมดี	14
หมวดที่ 3 สุขภาพดี	14
หมวดที่ 4 เศรษฐกิจดี	15
หมวดที่ 5 ชุมชนมั่นคงและเข้มแข็ง	16
หมวดที่ 6 การศึกษา	16
หมวดที่ 7 การสร้าง การประชาสัมพันธ์ และ การเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพ	16
หมวดที่ 8 การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา	17
บทเฉพาะกาล	17
ภาคผนวก	18

ส่วนที่

1

วิสัยทัศน์ และเป้าหมาย การพัฒนาของเขตยานนาวา

วิสัยทัศน์

แหล่งเศรษฐกิจใหม่ ประชากรร่วมใจ เป็นเมืองน่าอยู่

พันธกิจ

1. พัฒนาเขตยานนาวาให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน
2. ป้องกันสาธารณภัย อาชญากรรมและยาเสพติด
3. พัฒนาสุขภาวะที่ดี อาหารสะอาดปลอดภัย
4. พัฒนา ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ภาครัฐ เอกชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเมือง
5. พัฒนาในด้านการบริหารและการบริการให้มีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการของภาคประชาชน
6. ส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว อนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรม ประเพณีไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. พัฒนาศักยภาพ คุณภาพชีวิต จริยธรรมของข้าราชการ บุคลากรกรุงเทพมหานคร ให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพและมีประสิทธิภาพ
8. พัฒนาศักยภาพในการจัดเก็บภาษี

เป้าหมาย

(ตามแผนปฏิบัติการกรุงเทพมหานคร ประจำปี พ.ศ. 2567)

มิติที่ 1 การบริการสาธารณะ

1. ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างเมืองปลอดภัยและหย่อนตัวต่อวิกฤตการณ์

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 1.1 ปลอดภัยอาชญากรรมและยาเสพติด

วัตถุประสงค์หลัก ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุอาชญากรรม และยาเสพติด

- ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 1.3 ปลอดภัยพิบัติ
วัตถุประสงค์หลัก ลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเขตเมืองด้วยระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพบนฐานความเข้มแข็งของประชาชนและความร่วมมือทุกภาคส่วน
- ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 1.5 เมืองสุขภาพดี (Healthy City)
วัตถุประสงค์หลัก ประชาชนได้รับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคสำคัญในเขตเมือง

2. ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
วัตถุประสงค์หลัก ประชาชนเข้าถึงสุขภาวะสิ่งแวดล้อมเมือง (Urban Environmental Health) ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมสากล และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างเท่าทัน

3. ยุทธศาสตร์ที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำด้วยการบริหารเมืองรูปแบบอารยะสำหรับทุกคน

- ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 3.1 ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างโอกาสให้ประชาชนกลุ่มเปราะบาง
วัตถุประสงค์หลัก ประชาชนกลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างครบวงจร
- ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 3.4 การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
วัตถุประสงค์หลัก คนกรุงเทพฯ เข้าถึงการศึกษา และการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเท่าทันโลกตามความสนใจ

4. ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการสร้างเมืองประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

- ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 5.2 พลเมืองขับเคลื่อนมหานคร
วัตถุประสงค์หลัก ประชาชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนและพัฒนาเมือง และสามารถตรวจสอบการทำงานของกรุงเทพมหานครได้
- ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 5.4 เมืองสีขาว
วัตถุประสงค์หลัก กรุงเทพมหานครเป็นมหานครเปิด (Open Government) ด้วยการเปิดเผยข้อมูลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และสามารถตรวจสอบการทำงานเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน และสร้างมหานครที่เป็นของ “ทุกคน”

ส่วนที่

2

ข้อมูลทั่วไปของเขตยานนาวา

เขตยานนาวา มีพื้นที่รวมทั้งหมด 16.662 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 2 แขวง คือ 1. แขวงช่องนนทรี มีพื้นที่ 9.984 ตารางกิโลเมตร 2. แขวงบางโพงพาง มีพื้นที่ 6.678 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากร รวมทั้งสิ้น 73,416 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 33,899 คน เพศหญิง จำนวน 39,517 คน และมีจำนวนครัวเรือนรวม 53,804 หลังคาเรือน โดยแยกเป็นรายแขวงได้ดังนี้

แขวง	จำนวนประชากร		รวม	จำนวนครัวเรือน
	ชาย	หญิง		
ช่องนนทรี	21,137	25,261	46,398	33,973
บางโพงพาง	12,762	14,256	27,018	19,831
รวม	33,899	39,517	73,416	53,804

* ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566

ที่มา : https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByYear.php

อาณาเขตติดต่อของเขตยานนาวา มีดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ เขตสาทร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ เขตคลองเตยและ
แม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เขตบางคอแหลม

ทิศใต้ ติดต่อกับ แม่น้ำเจ้าพระยา
เขตราษฎร์บูรณะ และ
อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ

ภาพการเปลี่ยนแปลงของเขตยานนาวาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน อาจแบ่งได้เป็น 4 ช่วงสำคัญ คือ

1. ช่วงที่ 1 สมัยรัชกาลที่ 5 พื้นที่ของยานนาวาในสมัยรัชกาลที่ 5 ปรากฏในแผนที่กรุงเทพ ร.ศ. 115 (พ.ศ. 2439) เป็นแผนที่มาตราส่วน 1:11, 800 ซึ่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ รับพระบรมราชโองการให้เจ้าพนักงานทำแผนที่ขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 1249 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมที่ตั้งของพื้นที่ยานนาวาอยู่ในแนวเขตนครเขื่อนขันธ์ (หรือพระประแดงในปัจจุบัน) แผนที่นี้แสดงให้เห็นภาพการใช้ดินว่าเป็นพืชสวนไม้ยืนต้น คลองที่ระบุชื่อในแผนที่ ได้แก่ คลองช่องนนทรี คลองสวนคลองภูมิ ซึ่งไหลออกสู่น้ำเจ้าพระยา วัดที่ปรากฏในแผนที่ ได้แก่ วัดช่องลม พื้นที่ถัดขึ้นจากริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ประมาณ 1 กิโลเมตร

บริเวณพื้นที่ยานนาวาปรากฏอีกครั้งในแผนที่กรุงเทพปี พ.ศ. 2453 ปรากฏเส้นทางรถไฟสมุทรปราการจากหัวลำโพงมายังบริเวณคลองเตย โดยมีสถานีแม่น้ำ และได้มาถึงสุดที่บริเวณ “วัดใหม่ช่องลม (ร้าง)” แผนที่นี้แสดงการใช้ที่ดินสอดคล้องกับแผนที่กรุงเทพ ร.ศ. 115 กล่าวคือ พื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นสวน รวมทั้งพื้นที่ยานนาวาด้วย ระดับความสูงของพื้นดินจากระดับน้ำทะเลประมาณ 0.4 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ส่วนพื้นที่นาซึ่งอยู่ถัดจากพื้นที่สวนเข้าไปมีระดับความสูงประมาณ 0.2 เมตร จากระดับน้ำทะเล ปานกลาง วัดที่ปรากฏในแผนที่ คือ วัดช่องลม วัดช่องนนทรี วัดคลองใหม่ วัดปรีวาส คลองที่ปรากฏในแผนที่ ได้แก่ คลองช่องนนทรี คลองสวน คลองตาหุ้ง คลองวัดกลางใหม่ คลองวัดปรีวาส คลองบางโพรงพาง และ คลองภูมิ ที่ปรากฏแต่เส้นแนวไม่ได้เขียนชื่อกำกับไว้

2. ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2458-2519 ยานนาวาเป็นเรือสวนและป่าจากกรกทิบ ริมแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นป่าลำพู บ้านเรือนปลูกห่าง ๆ กัน ชาวสวนบริเวณนี้ทำสวนผลไม้เบญจพรรณ ส่วนใหญ่จะมีผลไม้ชนิดหนึ่งเป็นผลผลิตหลักของสวน เช่น มะพร้าว หมาก ส้ม ชมพู่ ลิ้นจี่ ลำไย ส่วนบริเวณรอบคันดและท้องร่องสวนจะปลูกมะพร้าว เพื่อทำน้ำตาล แต่ละสวนมักปลูกไม้ผลอย่างละเล็กละน้อย พืชผักสวนครัว และกล้วยแซมไปกับผลไม้หลักของสวน ทุกอย่างปลูกไว้ขายเป็นหลัก ส่วนการคมนาคมใช้ทางน้ำเป็นหลัก เพราะไม่มีถนน เดิมใช้เรือแจว เรือหางยาว ต่อมาเมื่อเรือแท็กซี่หรือเรือยนต์วิ่งระหว่างคลองลัดโพธิ์-โรงไหมถนนลิ้นจี่ ถ้าจะเดินทางบกจะต้องเดินตัดสวนไปถีบนานาธิปไตยเพื่อขึ้นรถประจำทางสาย 61, 62 ของก้านฉัตร บ้านเย็นไปสุดสายที่หัวถนนวิฑู

3. ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2519-2526 ยานนาวามีถนนพระรามที่ 3 ซึ่งเมื่อแรกสร้างใช้ชื่อเป็นทางการว่า “ถนนเจ้าพระยา” โดยเป็นถนนที่ตัดขนานกับริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาในระยะ 100-130 เมตร จากบริเวณ เชิงสะพานกรุงเทพมายังคลองเตย เป็นเส้นทางคมนาคมที่ช่วยในการขนส่งจากท่าเรือคลองเตยไปยังฝั่งธนบุรี ได้สะดวกมากขึ้น และถนนสายนี้ยังทำให้พื้นที่สวนริมแม่น้ำเจ้าพระยาลดลงตลอดแนวลดลง ป่าจากริมน้ำถูกถางออกจนหมดอันเป็นจากการก่อสร้างโกดังสินค้า คลังน้ำมัน คลังแก๊สริมแม่น้ำเจ้าพระยาและท่าเทียบเรือขนส่งตามฝั่งเป็นระยะ ๆ นอกจากนี้ยังมีการก่อสร้างโรงงาน อาคารพาณิชย์ บ้านพักอาศัยบริเวณสองฝั่งถนน พื้นที่สวน จึงค่อย ๆ หายไปที่ละแปลง ๆ เจ้าของสวนเดิมขายที่ให้กับนายหน้าหรือผู้พัฒนาที่ดิน จึงเกิดการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมระลอกใหญ่ คนที่มีที่ดินติดแม่น้ำและติดถนนได้อพยพออกไปอยู่ที่อื่น

การมีถนนทำให้สาธารณูปโภคอื่น ๆ ตามเข้ามาคือ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ดังนั้นการเติบโตของเมือง จึงเข้ามาอย่างรวดเร็ว ทางเดินสาธารณะที่ผ่านสวนได้เปลี่ยนเป็นถนนขอยเพื่อให้รถยนต์วิ่งผ่าน ในขณะที่เดียวกันการใช้เรือในลำคลองและแม่น้ำได้ลดลง เช่นเดียวกับสภาพสวนได้เปลี่ยนเป็นสิ่งก่อสร้างที่ขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ แม้ยังมีการทำสวนผลไม้กันอยู่ แต่ก็มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพดินและน้ำอยู่บ้าง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2526 เกิดน้ำท่วมใหญ่ น้ำเข้าเค็ม จึงเข้าสวนชั่งนานนับเดือน สวนผลไม้ได้รับความเสียหายอย่างหนัก บางสวนถึงกับล่ม เช่น สวนส้ม สวนลิ้นจี่

4. ช่วงที่ 4 หลัง พ.ศ. 2526-ปัจจุบัน แผนที่กรุงเทพมหานครซึ่งจัดทำเมื่อปี พ.ศ. 2531 เป็นช่วงที่มี การปรับปรุงระบบการคมนาคมขนส่งในละแวกนี้อย่างมาก มีการขยายถนนรัชดาภิเษกเป็นข้างละ 4 ช่องการจราจร โดยมีคลองระบายน้ำอยู่กลางถนนทั้งสองสาย ในขณะเดียวกันมีการก่อสร้างทางด่วนมหานครเชื่อมคลองเตยไปยังฝั่งธนบุรีที่บริเวณถนนสุขสวัสดิ์และดาวคะนอง โดยมีสะพานพระรามที่ 9 หรือที่เรียกว่า “สะพานแขวน” ซึ่งสร้างเสร็จและเริ่มใช้งานในปี พ.ศ. 2528 โดยมีทางขึ้นและทางลงทางด่วนโดยรอบพื้นที่ยานนาวา ได้แก่ ทางขึ้น-ลงพระราม 3 ที่บริเวณช่องนนทรี (หน้าโรงเรียนนนทรีวิทยา) ทางขึ้น-ลงสาทรประดิษฐ์ (บริเวณสี่แยกสาทรประดิษฐ์) ทางขึ้น-ลงบางโคล่ ทำให้พื้นที่ยานนาวามีความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง จึงเป็นช่วงที่พื้นที่ยานนาวามีการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ กล่าวคือ มีการก่อสร้างคลังสินค้า โรงงานประเภท ที่ใช้คนงานมาก โครงการที่อยู่อาศัยในช่วงแรกส่วนใหญ่เป็นทาวน์เฮาส์และบ้านเดี่ยว รวมทั้งกิจการอื่น ๆ ในบริเวณถนนพระรามที่ 3 ได้แก่ บริษัทไพศาลขนส่ง บริษัทเล่าฮั่วเฮ้ง จำกัด สมาคมเดอะสัมพันธ์ของตระกูล แซ่แต้ ซึ่งมาซื้อที่ดินและสร้างสมาคมเพื่อทำพิธีทางศาสนาของตระกูล หมู่บ้านพันธุ์วี เป็นต้น

การที่พื้นที่ยานนาวาอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา และมีลักษณะเป็นกระพุ้งแก้มหรือกระเปาะ นับเป็นชัยภูมิที่ดีตามแนวคิดเฟิงสุย (ฮวงจุ้ย) ตามคติจีน กล่าวคือ การมีกิจกรรมการค้าหรือการตั้งบ้านเรือนในพื้นที่หันหน้าออกแม่น้ำทางทิศตะวันออกนับเป็นมงคลที่ทำให้เกิดความร่ำรวย ประสบความสำเร็จ แปลงที่ดินในพื้นที่ยานนาวาและบริเวณใกล้เคียงจึงเป็นที่ต้องการของนักลงทุนและนายธนาคารเป็นอย่างมาก ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา จึงมีการก่อสร้างอาคารสูงและอาคารขนาดใหญ่ในบริเวณยานนาวาและพื้นที่ริมแม่น้ำได้แก่ สำนักงานธนาคารกรุงเทพ สำนักงานใหญ่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา สำนักงานบริษัทสหวิริยา ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลพลาซ่า รัชดา-พระราม 3 และเอสซีซี ซึ่งเป็นคอนโดเนียมเป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการก่อสร้างอาคารสำนักงานและโครงการที่พักอาศัยอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง การเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงปี พ.ศ. 2540-2546 ทำให้การก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ชะงักไป รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินก็เกิดหยุดชะงักไประยะหนึ่ง ทั้งนี้การขยายถนนพระราม 3 ในช่วงนี้ทำให้พื้นที่ยานนาวาฝั่งแม่น้ำซึ่งวัดต่าง ๆ มากมายถูกตัดขาดแยกกับพื้นที่สวนอีกฝั่งหนึ่งของถนน การข้ามถนนขนาด 4 ช่องทาง 2 ช่วง ซึ่งมีการจราจรตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน มียานพาหนะทุกชนิดรวมทั้งรถบรรทุกถึงแม้จะมีสะพานข้าม แต่ก็เป็นการยากลำบากสำหรับคนแก่ข้ามไปทำบุญที่วัดได้ตั้งแต่ก่อน

ปัจจุบันพื้นที่เขตยานนาวาถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่พิเศษเขตเศรษฐกิจพระรามที่ 3 หรือพื้นที่หัวแวนอุตสาหกรรม มีโครงข่ายการคมนาคม และถนนสายหลักในพื้นที่ จำนวน 8 สาย มีความคล่องตัวของการจราจร 4 สาย เส้นทางเชื่อมทางลัดที่เพิ่มขึ้น 5 เส้นทาง มีระบบสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับระบบขนส่งมวลชน ท่ารถโดยสารประจำทางหลายสาย รถโดยสารด่วนพิเศษ BRT ท่าเรือข้ามฟากระหว่างกรุงเทพมหานครกับสมุทรปราการ รถโดยสารขนาดเล็ก (รถสองแถว-รถร่วมบริการ) วินรถจักรยานยนต์รับจ้าง และรถตู้โดยสาร ในพื้นที่ให้บริการ ถนนวงแหวนอุตสาหกรรม ตัดเชื่อมถนนพระรามที่ 3 ช่วยลดระยะทางและเวลาในการเดินทางระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดสมุทรปราการ และพื้นที่ใกล้เคียงได้คล่องตัวขึ้น

จำนวนชุมชนในเขตยานนาวา ปัจจุบันมีทั้งหมด 17 ชุมชน แบ่งเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในแขวงช่องนนทรี จำนวน 12 ชุมชน และตั้งอยู่ในแขวงบางโพธิ์พาง จำนวน 5 ชุมชน โดยลักษณะของชุมชนจะมีทั้งที่เป็นชุมชนเมืองและชุมชนแออัด แต่เกือบทั้งหมดจะเป็นชุมชนแออัด (ร้อยละ 70.59) มีเพียงจำนวน 5 ชุมชน (ร้อยละ 29.41) เท่านั้นที่มีลักษณะเป็นชุมชนเมือง

แขวงช่องนนทรี	แขวงบางโพงพาง	ประเภทชุมชน	
		เมือง	แออัด
1. คลองขวาง			✓
2. คาลเท็กซ์			✓
3. ซอยสวรรค์สุข			✓
4. บัวหลวง			✓
5. ร่วมพัฒนาวัดช่องนนทรี			✓
6. วัดคลองภูมิ		✓	
7. วัดช่องลม			✓
8. เชื้อเพลิงพัฒนา			✓
9. เย็นอากาศ 2			✓
10. ร่วมพัฒนาเชื้อเพลิง 2			✓
11. โรงสี			✓
12. ปากคลองช่องนนทรี			✓
	13. ซอยพัฒนาการ 1	✓	
	14. ปรีชา 1	✓	
	15. เศรษฐพรหมณ์	✓	
	16. โสณมัย-อร่ามดวง		✓
	17. คลองด่าน	✓	

พื้นที่เขตยานนาวาจัดเป็นชุมชนหนาแน่น ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและค้าขาย และ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีบางส่วนที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์ สำหรับสถานที่สำคัญ ๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตยานนาวา มีดังนี้

1. สถานศึกษา/โรงเรียน

แขวงช่องนนทรี	แขวงบางโพงพาง
1) โรงเรียนวัดช่องนนทรี	1) โรงเรียนวัดด่าน
2) โรงเรียนวัดคลองภูมิ	2) โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม
	3) โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา
	4) โรงเรียนอนุบาลบ้านทรงไทย
	5) โรงเรียนอนุบาลมงคลวรรณ
	6) โรงเรียนสารสาสน์พิทยา
	7) โรงเรียนอนุบาลพระแม่แห่งยุติธรรม
	8) โรงเรียนพระแม่มาลีสาธุประดิษฐ์
	9) โรงเรียนสารสาสน์พัฒนา
	10) โรงเรียนตรีวิทยา
	11) วิทยาลัยเทคโนโลยีธุรกิจการอาหารไทยและนานาชาติ
	12) ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขตยานนาวา
	13) ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้แขวงบางโพงพาง
	14) โรงเรียนวัดดอกไม้
	15) โรงเรียนวัดปวิศาสรราชสงคราม
	16) โรงเรียนวัดคลองใหม่
	17) โรงเรียนผู้สูงอายุยานนาวา

2. ศาสนสถาน

2.1) วัด ได้แก่ วัดดอกไม้ วัดช่องนนทรี วัดคลองใหม่ วัดคลองภูมิ วัดปวิศา
วัดด่าน วัดช่องลม วัดทองบน และวัดโพธิ์แมนคุณาราม

2.2) มัสยิด ได้แก่ มัสยิดลิทวาอุลอิสลาม (สาธุประดิษฐ์) และ มัสยิดดารุล
มุสลิมิน (กลิ่นชื่นอุบลรักษ์)

2.3) โบสถ์ ได้แก่ เช่น วัดนักบุญโฮมส์อัครสาวก คริสตจักรชีวิตใหม่สาธุประดิษฐ์
คริสตจักรท้องถิ่น คริสตจักรพระกรุณาธิคุณ คริสตจักรชีวิตวัฒนา คริสตจักรปิตินดี
คริสตจักรสันธรรม (1977)

3. ศูนย์บริการสาธารณสุข ได้แก่ ศูนย์บริการสาธารณสุข 7 (บุญมี ปุรุราช
รังสรรค์) และศูนย์บริการสาธารณสุข 55 (เตชะสัมพันธ์)

4. สวนสาธารณะ/สวนหย่อม จำนวน 59 แห่ง แบ่งสวนออกเป็น 3 ประเภท
ได้แก่ สวนขนาดเล็ก จำนวน 21 แห่ง สวนถนน จำนวน 35 แห่ง และสวนหมู่บ้าน 2 แห่ง

สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ของประชาชนในเขตยานนาวา

1. ต้นสิ่งแวดล้อม

การขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการเดินทางสัญจรของผู้คนในชีวิตประจำวันมากขึ้น การอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงาน หรือการเดินทางเข้าเมือง ล้วนส่งผลให้การจราจรหนาแน่นคับคั่งมากขึ้น แม้จะมีถนนหลัก และถนนย่อย ทางเชื่อมทางลัด และระบบขนส่งมวลชนในพื้นที่ไม่เพียงพอและการขยายผิว การจราจรทำได้ยาก ทำให้มีผลต่อเนื่องไปถึงปริมาณมลพิษในอากาศเพิ่มขึ้นจากไอเสีย ของรถยนต์ในบริเวณการจราจรที่ติดขัดหรือการบรรทุกขนส่งหนาแน่น จนกลายเป็นปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน หรือ PM 2.5 ที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนที่ในพื้นที่เขตยานนาวามากขึ้น

นอกจากนี้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ทำให้ประชาชนนิยมการสั่งอาหารในรูปแบบเดลิเวอรี่มากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาขยะพลาสติกเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก การทิ้งขยะโดยไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และปัญหาการลักลอบทิ้งขยะมูลฝอย ทำให้ขยะเหล่านี้บางส่วนรั่วไหลสู่แม่น้ำลำคลองสาธารณะ ทำให้เกิดความไม่สวยงาม ส่งกลิ่นเหม็น น่าเสีย และเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค

2. ต้นการศึกษา

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่เขตยานนาวาตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับมีอุปสรรค เนื่องจากพื้นฐานชีวิตความเป็นอยู่ทางสังคมของเด็กนักเรียนโรงเรียนในสังกัดส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ครอบครัวแตกแยก ไม่มีทะเบียนบ้าน และผู้ปกครองย้ายถิ่นเพื่อไปทำงานบ่อย ทำให้ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ทั้งนี้ในปัจจุบันการใช้โทรศัพท์มือถือมากจนเกินความจำเป็น ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้และทำให้นักเรียนขาดสมาธิในการเรียนเพิ่มสูงขึ้น

3. ต้นเศรษฐกิจ

ความรุนแรงและซับซ้อนของปัญหาต่าง ๆ ของเมือง ทั้งสภาพความแออัดของเมือง ความหนาแน่นของประชากร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านเศรษฐกิจ ที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยหรือสิ่งเร้าภายนอกที่กระตุ้นให้เกิดการก่อเหตุอาชญากรรม รวมทั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน ซึ่งจะเป็นทั้งพื้นที่การค้า พื้นที่พักรอ และใช้เป็นพื้นที่ลำเลียงยาเสพติดผ่านไปยังชุมชนอื่น ๆ ซึ่งทำให้ในชุมชนมีทั้งกลุ่มผู้เสพและผู้ค้ารายย่อยในชุมชนขึ้น ทั้งนี้ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ส่งผลให้อัตราการว่างงานสูงขึ้น ทำให้คนในชุมชนเกิดปัญหาเรื่องรายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่าย

1. หลักการและที่มาของธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 หมวด 5 มาตรา 46, 47 และ 48 ซึ่งว่าด้วยธรรมนูญระบบสุขภาพแห่งชาติเป็นกรอบทิศทางระบบสุขภาพของประเทศ ซึ่งธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2565 โดยชุมชนหรือพื้นที่หรือองค์กรสามารถนำไปใช้อ้างอิง เพื่อจัดทำธรรมนูญสุขภาพพื้นที่ ซึ่งเป็นเครื่องมือและกลไกที่ให้โอกาสประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับ ดูแลสุขภาพของประชาชน ภายใต้การจัดการทรัพยากรที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ด้วยหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้ ในแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถนำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ดังนี้

1.1 หน่วยงานและองค์กรของรัฐด้านสุขภาพ สามารถนำหลักการสำคัญและภาพพึงประสงค์จากหมวดต่าง ๆ ในธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติไปใช้ในฐานะ “กรอบและแนวทาง” พัฒนาให้เป็นรูปธรรมก่อให้เกิด “นโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานด้านสุขภาพ” ที่สนับสนุนภารกิจจัดการระบบสุขภาพของหน่วยงานนั้น ๆ ผ่านระบบและแผนการบริหารราชการแผ่นดิน

1.2 ภาควิชาชีพต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน สภาวิชาชีพ สถาบันวิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สามารถนำธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติไปใช้ในฐานะ “ภาพฝัน” อันเป็นเป้าหมายที่ต้องพัฒนาไปให้ถึงในการพัฒนาระบบสุขภาพตามหลักการและเป้าหมายรายหมวดของธรรมนูญ โดยอาศัยความร่วมมือของภาคีภาคส่วนต่าง ๆ ผ่านกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะ เพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการใช้เครื่องมือภายใต้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 เช่น การเสนอเป็นระเบียบวาระการประชุมในสมัชชาสุขภาพทุกระดับ การเสนอเป็นประเด็นในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ และเครื่องมืออื่น ๆ ที่เหมาะสม

1.3 ภาควิชาชีพในระดับพื้นที่ ทั้งชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคีสุขภาพรายประเด็น สามารถนำ “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ” ไปใช้ในฐานะ

ต้นแบบของแนวคิด หลักการเพื่อจัดทำ “ธรรมนูญสุขภาพพื้นที่หรือประเด็น” เพื่อใช้เป็นกติกาและพันธะร่วมกันของชุมชน

1.4 ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ยังมีสถานะเป็นเครื่องมือสื่อสารให้คนในสังคมเข้าใจกรอบและแนวทางของระบบสุขภาพในอนาคต ทำให้เห็นถึงความสำคัญ และสามารถเลือกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามบริบทที่เหมาะสมของตนเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวหรือการเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพในสังคมไทย

ธรรมนูญสุขภาพ เป็นเครื่องมือที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นกรอบ แนวทาง กติกา หรือข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับภาพอนาคตของระบบสุขภาพที่พึงประสงค์หรือทิศทางการพัฒนาสุขภาพโดยรวมของชุมชนที่มีความคิดเห็นร่วมกัน และเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และผลักดันให้มีการนำไปปฏิบัติจริง ตลอดจนมีการติดตามประเมินผลทบทวนและปรับปรุงธรรมนูญสุขภาพร่วมกัน ด้วยเหตุนี้ชุมชนเขตนานาวา และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน จึงมีความเห็นร่วมกันและร่วมกันจัดทำ “ธรรมนูญสุขภาพเขตนานาวา” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ธรรมนูญสุขภาพเป็นมาตรการทางสังคมที่เป็นลายลักษณ์อักษรฉบับแรก และเป็นเครื่องมือในการสร้างเสริมสุขภาพของชาวชุมชนในเขตนานาวา อีกทั้งยังเป็นกรอบของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งในและนอกเขตนานาวาได้ใช้ประกอบในการวางแผนดำเนินกิจกรรมโดยคำนึงถึงประเด็นด้าน สุขภาวะของชุมชนก่อนการดำเนินงาน

2. นิยามศัพท์

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนหรือประชาชนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกันและอาศัยอยู่ในเขตนานาวา ทั้งผู้ที่มีสำเนาทะเบียนบ้านอยู่ในเขตนานาวา ผู้ที่มาเช่าหรือพักอาศัยในเขตนานาวา ที่รวมทั้งผู้มีสัญชาติไทยและไม่ใช้สัญชาติไทย

ภาพพึงประสงค์ หมายถึง สิ่งที่ชุมชนในเขตนานาวากำหนดร่วมกันเพื่อจะให้เกิดสิ่งนั้นขึ้นในชุมชนของตนเอง

สุขภาวะ/สุขภาพ หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิต ปัญญา และสังคมที่เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

การสร้างเสริมสุขภาพ หมายถึง การกระทำที่มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลมีสุขภาวะทางกาย จิต ปัญญา และสังคม โดยสนับสนุนพฤติกรรมและการจัดการสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม

การป้องกันโรค หมายถึง การกระทำหรืองดกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยหรือเป็นโรค และการป้องกันไม่ให้กลับเป็นซ้ำในกรณีที่ยาจากการเจ็บป่วยหรือเป็นโรคแล้ว สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ การป้องกันก่อนการเกิดโรคหรือก่อนการเจ็บป่วย การป้องกันโรคในระยะที่เกิดโรคหรือเจ็บป่วยขึ้นแล้ว และการป้องกันโรคและฟื้นฟูสภาพเมื่อหายจากการเจ็บป่วยแล้ว

การควบคุมโรค หมายถึง การควบคุมโรคระบาด โรคไม่ติดต่อ โรคติดต่อ โรคติดต่ออันตรายต่าง ๆ รวมทั้งโรคที่เกิดจากการปนเปื้อนของสารต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมและอาหาร และโรคอื่น ๆ ที่สามารถลดความสูญเสียสุขภาพชีวิต และทรัพยากรได้หากมีการตรวจพบแต่เนิ่น ๆ

การบริการสาธารณสุข หมายถึง การบริการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกัน และควบคุมโรค และปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ การตรวจวินิจฉัยและบำบัดสภาวะความเจ็บป่วย และการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน มีความเชื่อมโยงกับระบบบริการสาธารณสุขระดับอื่น ๆ และกับชุมชนเพื่อส่งต่อความรับผิดชอบการให้บริการระหว่างกันและกันเป็นอย่างดี

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ในลักษณะของการร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบ

ภาคีเครือข่าย หมายถึง หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กร หรือชุมชนที่ร่วมกันดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ สุขภาวะชุมชนในพื้นที่เขตบางคอแหลม

หน่วยงานภาครัฐ หมายถึง ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ องค์กรมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ

หน่วยงานภาคเอกชน หมายถึง หน่วยงานภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม ซึ่งไม่ใช่ส่วนของภาครัฐ

3. สำคัญของธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา

หมวดที่ 1

ภาพพึงประสงค์ และเป้าหมายของชุมชนเขตยานนาวา

ข้อ 1 ชาวชุมชนเขตยานนาวา จะสามัคคีและมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็งและมั่นคง ที่คนในชุมชนทุกช่วงวัยมีสุขภาพที่ดี อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง และเป็นพื้นที่ปลอดภัยเสถียร

หมวดที่ 2

สิ่งแวดล้อม

ข้อ 2 ส่งเสริม ให้ความรู้ และสร้างจิตสำนึกในเรื่องการคัดแยกขยะในครัวเรือนอย่างถูกต้อง

ข้อ 3 ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเขตยานนาวาเพื่อกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม เช่น การจัดตั้งธนาคารขยะในทุกชุมชน การจัดถังขยะอันตราย (สีแดง) ในชุมชน การกำหนดจุดทิ้งขยะ กำหนดวันเวลา และจัดเก็บขยะตามเวลาที่กำหนด

ข้อ 4 จัดกิจกรรมรณรงค์ไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำสาธารณะด้วยวิธีการที่หลากหลาย และต่อเนื่อง เพื่อให้คนในชุมชนเกิดจิตสำนึกในเรื่องการไม่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำสาธารณะ

ข้อ 5 ชุมชน เขตยานนาวา และพื้นที่ก่อสร้างในชุมชนร่วมกันกำหนดมาตรการควบคุมและป้องกันมลพิษที่อาจเกิดจากการก่อสร้าง เช่น ฝุ่นละออง เสียง กลิ่น ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ไม่กระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของคนในชุมชน

ข้อ 6 ทุกครัวเรือนในชุมชนพื้นที่เขตยานนาวาร่วมกันกับเขตปรับภูมิทัศน์บริเวณบ้านตนเองให้น่าอยู่ น่ามอง และเป็นระเบียบเรียบร้อย

หมวดที่ 3

สุขภาพดี

ข้อ 7 เขตยานนาวา ประชาชน และหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดประเด็นและดำเนินงานด้านสุขภาพร่วมกันเพื่อให้คนในชุมชนมีสุขภาวะที่ดี

ข้อ 8 พัฒนาระบบการบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานการบริการเชิงรุก ทั้งในส่วนการป้องกันโรค และการควบคุมโรค ได้อย่างทั่วถึงในทุกชุมชนและครอบคลุมทุกกลุ่มวัยทั้งในภาวะปกติ และในภาวะโรคระบาด ตลอดจนการเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้อย่างเท่าเทียมและรวดเร็ว

ข้อ 9 ส่งเสริม และสนับสนุนให้อาสาสมัครชุมชน สมาชิกในครอบครัว และประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติได้อย่างถูกต้องในการดูแลกลุ่มเปราะบาง (เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง และผู้ด้อยโอกาส)

ข้อ 10 ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการใช้พื้นที่ในชุมชนเพื่อทำกิจกรรมการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องเหมาะสมเพื่อสร้างพฤติกรรม การสร้างเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่คนในชุมชน

ข้อ 11 จัดกิจกรรมรณรงค์ที่หลากหลายเพื่อควบคุม ดูแล และป้องกันโรคระบาด ที่อาจจะเกิดจากคน สัตว์ และแมลงที่จะเป็นพาหะนำโรคมานำสู่ชุมชน เช่น โรคไข้เลือดออก โรคชิคุนกุนยา

ข้อ 12 ประชาชนในเขตยานนาวาร่วมกันทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายภายในครัวเรือนของตนเอง โดยการคว่ำภาชนะที่มีน้ำขัง ทำความสะอาดบริเวณบ้านเรือนให้สะอาด น่าอยู่ และประสานงานการพ่นหมอกควันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออก

ข้อ 13 ประชาชนในเขตยานนาวากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดและประชาสัมพันธ์ช่องทางการประสานงานที่รวดเร็วเพื่อให้ประชาชนสามารถแจ้งข้อมูลเมื่อเกิดโรคระบาดภายในชุมชนได้

ข้อ 14 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ข้อ 15 ส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการสร้างและทำงานกับภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพ สุขภาวะกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน อย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ 4

เศรษฐกิจดี

ข้อ 16 ประชาชนในชุมชนได้รับการสนับสนุนให้มีงานทำ มีรายได้เพียงพอ ลดการว่างงานจากเขตยานนาวาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 17 สนับสนุน พัฒนา และส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการฝึกอาชีพตามความต้องการของชุมชนและตามกลุ่มวัย เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้หรือเป็นรายได้เสริม

ข้อ 18 เขตยานนาวาร่วมกับชุมชนจัดพื้นที่หรือตลาดชุมชน เพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ของชุมชน ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ

ข้อ 19 ส่งเสริมและจัดกิจกรรมให้ประชาชนในพื้นที่รู้จักการออมทั้งในระดับบุคคล ครัวเรือน และชุมชน

หมวดที่ 5

ชุมชนมั่นคงและเข้มแข็ง

ข้อ 20 ประชาชนในพื้นที่ร่วมกับเขตนานาวากำหนดมาตรการในการเฝ้าระวัง และดูแลกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสจะยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

ข้อ 21 มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ปัญหา ยาเสพติดที่หลากหลายเพื่อปลูกฝังจิตสำนึก และป้องกันกลุ่มเสี่ยงไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้

ข้อ 22 มีการให้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์และวิธีการป้องกันที่ถูกต้องให้แก่กลุ่มเยาวชน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

ข้อ 23 เขตนานาวาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันกับชุมชนในการช่วยเหลือ และดูแลคนเร่ร่อนในพื้นที่อย่างเหมาะสม

ข้อ 24 จัดกิจกรรมให้ความรู้ ปลูกฝังทัศนคติ ความรัก ความเข้าใจในครอบครัว เพื่อลดการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

ข้อ 25 ส่งเสริมให้เกิดการประสานงานและใช้วิธีการทำงานที่หลากหลายและรวดเร็ว ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสนับสนุนอุปกรณ์ที่เพียงพอเพื่อใช้ในการเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงภัยในชุมชนที่อาจเกิดขึ้น เช่น อาชญากรรม การลักทรัพย์ อัคคีภัย และโรคระบาดในชุมชน

หมวดที่ 6

การศึกษา

ข้อ 26 จัดอบรมให้ความรู้บุคลากรทางการศึกษาจากโรงเรียนในพื้นที่เขตนานาวาให้ ทันสมัย และสามารถดูแลเด็กพิเศษได้อย่างถูกต้อง

ข้อ 27 ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนในพื้นที่ทุกช่วงวัยสามารถ เข้าถึงได้

ข้อ 28 ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนทุกช่วงวัยในพื้นที่เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

หมวดที่ 7

การสร้าง การประชาสัมพันธ์ และการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพ

ข้อ 29 ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดชุมชนต้นแบบด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นชุมชนที่มี กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการความรู้ด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็น แบบอย่างและถอดบทเรียนให้ชุมชนอื่นสามารถนำไปปฏิบัติได้

ข้อ 30 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพและ สุขภาวะต่อคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องด้วยช่องทางที่หลากหลาย สะดวก รวดเร็ว และเป็น ปัจจุบัน เพื่อช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในชีวิตประจำวันของคนในชุมชน

ข้อ 31 ส่งเสริมให้ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดการเรียนรู้ และสร้างกระบวนการจัดการความรู้ด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ 8

การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา

ข้อ 32 แต่งตั้งคณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา ซึ่งมีตัวแทนจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สำนักงานเขตยานนาวา
2. คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับเขต (พชข.)
3. คณะอนุกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับเขต
4. อาสาสมัครสาธารณสุขในเขตพื้นที่
5. คณะกรรมการเครือข่ายชุมชน
6. หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในเขต

โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนปฏิบัติการด้านสุขภาพ กำกับ ติดตาม และขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจกรรมด้านสุขภาพให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ

ข้อ 33 จัดทำแผนปฏิบัติการที่มีตัวชี้วัดด้านสุขภาพครัวเรือน และสุขภาพของชุมชน เกณฑ์การประเมิน และวิธีการประเมิน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อ 34 จัดทำสรุปรายงานการประเมินผลตามแผนปฏิบัติการเพื่อนำเสนอต่อสาธารณสุขชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อ 35 ธรรมนูญสุขภาพฉบับนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการเขียนโครงการ เพื่อเสนอขอรับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้

บทเฉพาะกาล

การแก้ไขเพิ่มเติมธรรมนูญฉบับนี้ สามารถกระทำได้ โดยยึดหลักเหตุผลความจำเป็น และประโยชน์ที่จะเกิดกับประชาชนในพื้นที่เขตยานนาวา การดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา และต้องแจ้งวาระดังกล่าวให้ประชาชนในพื้นที่ทราบก่อนการจัดทำเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็นไม่น้อยกว่า 30 วัน มติการแก้ไขต้องมีผู้เห็นชอบไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ที่เข้าร่วมเวทีดังกล่าว

ภาคผนวก

ภาพการประชุมเพื่อจัดทำธรรมนูญสุขภาพเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

